

REGUŁY I ILUZJE FISKALNE W POLSCE

UJĘCIE
PRAWNOFINANSOWE

Przemysław Panfil

**REGUŁY
I ILUZJE
FISKALNE
W POLSCE**

UJĘCIE
PRAWNOFINANSOWE

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu GDAŃSKIEGO

GDAŃSK 2021

Recenzent
prof. Patrycja Zawadzka

Redaktor Wydawnictwa
Małgorzata Sowa-Grajewska

Korekta wydawnicza
Agnieszka Kołwzan

Projekt okładki i stron tytułowych
Studio Spectro

Skład i łamanie
Maksymilian Binakiewicz

Publikacja sfinansowana ze środków Prorektora ds. Badań Naukowych
Uniwersytetu Gdańskiego oraz w ramach projektu NCN nr 2015/19/D/HS5/03317

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-348-6

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

Wykaz skrótów	7
Akty prawne	7
Czasopisma i publikatory	8
Organy i instytucje	8
Inne	9
Wstęp	11
Rozdział 1	
Istota i determinanty stabilności fiskalnej	21
1.1. Skłonność do deficytu	21
1.2. Ewolucja poglądów na temat stabilności fiskalnej	28
1.3. Ocena stabilności fiskalnej	33
1.4. Przejawy i konsekwencja nierównowagi fiskalnej	41
1.5. Przywracanie stabilności fiskalnej	54
1.6. Istota stabilności fiskalnej – próba syntezy	57
1.7. Podsumowanie	63
Rozdział 2	
Reguły fiskalne w teorii i praktyce	67
2.1. Historia rozwoju reguł fiskalnych	67
2.2. Istota i cel wprowadzenia reguł fiskalnych	73
2.3. Klasyfikacja reguł fiskalnych	76
2.4. Skuteczność, restrykcyjność i konstrukcja reguł fiskalnych	88
2.5. Indeksy reguł fiskalnych	98
2.6. Podsumowanie	105
Rozdział 3	
Polskie reguły fiskalne na tle porównawczym	109
3.1. Obowiązujące w Polsce reguły fiskalne w ujęciu historycznym	109
3.2. Polskie reguły fiskalne na tle reguł fiskalnych innych państw UE	116
3.3. Konstrukcja bułgarskich reguł fiskalnych	123
3.4. Konstrukcja holenderskich reguł fiskalnych	131
3.5. Konstrukcja maltańskich reguł fiskalnych	135
3.6. Polska reguła zadłużeniowa i jej mechanizm korekcyjny	138
3.7. Polska tymczasowa i stabilizująca reguła wydatkowa	151
3.8. Polskie reguły fiskalne – wnioski <i>de lege lata</i>	162
3.9. Podsumowanie	176

Rozdział 4

Iluzje fiskalne w teorii i praktyce	181
4.1. Przyczyny, istota i konsekwencje iluzji fiskalnych	181
4.2. Tradycyjne ujęcie iluzji fiskalnych	186
4.3. Nowoczesne ujęcie iluzji fiskalnych	193
4.4. Klasyfikacja niestukturalnych dostosowań fiskalnych	200
4.5. Praktyczne przykłady usprawnień rachunkowych na świecie	213
4.6. Podsumowanie	231

Rozdział 5

Iluzje fiskalne w Polsce	235
5.1. Polska i unijna metodologia obliczania wskaźników fiskalnych	235
5.2. Optymistyczne prognozowanie budżetowe w Polsce	249
5.3. Polskie usprawnienia rachunkowe w ujęciu historycznym	262
5.4. Usprawnienia rachunkowe w Polsce – wnioski <i>de lege lata</i>	302
5.5. Podsumowanie	310

Rozdział 6

Wnioski <i>de lege ferenda</i>	313
6.1. Zasada stabilności fiskalnej	313
6.2. Polskie ramy budżetowe	325
6.3. Proponowany kształt polskich reguł fiskalnych	332
6.4. Mechanizm monitorowania przestrzegania polskich reguł fiskalnych	358
6.5. Podsumowanie	374

Zakończenie	377
--------------------------	------------

Źródła prawa	381
Krajowe akty prawne	381
Unijne akty prawne	384
Zagraniczne akty prawne	386
Orzecznictwo	386
Literatura	387
Inne dokumenty	404
Źródła internetowe	406

Spis rysunków, tabel i wzorów	407
--	------------